

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Prinses Irenestraat 6
2595 BD DEN HAAG

Datum 23 april 2026
Betreft Beantwoording vragen van het lid Dassen (Volt) over de gevolgen van het
conflict in het Midden-Oosten voor de Europese energiezekerheid en de
Nederlandse gasvoorziening

Geachte Voorzitter,

Hierbij zend ik u de antwoorden op de vragen van het lid Dassen (Volt) over de gevolgen
van het conflict in het Midden-Oosten voor de Europese energiezekerheid en de
Nederlandse gasvoorziening (2026Z04233, ingezonden 4 maart 2026).

Stientje van Veldhoven-van der Meer
Minister van Klimaat en Groene Groei

2026Z04233

1

Bent u bekend met de huidige situatie in het Midden-Oosten, waaronder de Iraanse aanvallen op energiefaciliteiten in Qatar en de blokkering van de Straat van Hormuz, en de effecten die dit conflict heeft op de wereldwijde prijzen voor fossiele brandstoffen?

Antwoord

Ja

2

Kunt u toelichten waarom de Nederlandse gasvoorraad op dit moment historisch laag is in vergelijking met voorgaande jaren en met andere Europese landen, en hoe dit zich verhoudt tot de toegenomen geopolitieke risico's voor de energiezekerheid?

Antwoord

De vulgraad is momenteel inderdaad laag, maar niet lager dan in de lijn der verwachting lag. Een lage vulgraad is niet ongebruikelijk voor deze tijd van het jaar, omdat de opslagen in de winter gebruikt worden om in de hogere vraag te voorzien. Daardoor is de voorraad meestal in maart op het laagste punt van het jaar. Het vulseizoen is weer gestart op 1 april jl. Dit jaar waren de opslagen eind maart lager dan in de meeste andere jaren doordat twee grote opslagen, bij Norg en Grijpskerk, leeg moesten worden opgeleverd op 1 april. Deze opslagen werden sinds jaar en dag exclusief door GasTerra gebruikt, maar GasTerra eindigt haar operationele activiteiten dit jaar. Hierover heeft het kabinet de Kamer in september 2025 geïnformeerd.¹

Het is belangrijk om te benadrukken dat de seizoensopslag slechts één van de bronnen van gas is. In een deel van de gasvraag wordt voorzien door eigen productie uit kleine gasvelden op land en gasvelden op zee. Daarnaast wordt in de vraag voorzien door import per pijpleiding (uit Noorwegen, het Verenigd Koninkrijk, België en Duitsland) en import van vloeibaar gas (LNG), waarvan het grootste deel uit de Verenigde Staten afkomstig is.

Er is op dit moment geen sprake van een fysiek tekort aan gas. Het is wel duidelijk geworden dat de geopolitieke ontwikkelingen hebben geleid tot een stijging van de gasprijzen. Het kabinet monitort de situatie constant en nauwlettend.

3

Herkent u de uitspraak van een woordvoerder van Gasunie op 24 februari jl. dat Nederland zich geen zorgen hoeft te maken over de gasvoorraden zolang er zich geen uitzonderlijke omstandigheden voordoen zoals het sluiten van de Straat van Hormuz?

¹ Kamerstukken II, 2025/26, 29023, nr. 594.

Deelt u de zorg dat deze omstandigheid zich nu feitelijk voordoet en wat zijn naar uw oordeel de gevolgen hiervan voor de Nederlandse leveringszekerheid op korte termijn?

Antwoord

Het kabinet is bekend met deze uitspraak.

Er is momenteel een forse stijging van de prijzen, maar er zijn op dit moment geen acute zorgen met betrekking tot de leveringszekerheid van gas. Het grootste deel van LNG uit het Midden-Oosten gaat naar Azië. Er komt in Nederland ook niet rechtstreeks uit Qatar LNG binnen. De Europese markt is bovendien zeer liquide: LNG die elders in Europa binnenkomt, zoals in België en het Verenigd Koninkrijk, kan ook per pijpleiding naar Nederland stromen. Hierbij moet echter wel benoemd worden dat er lange termijn effecten zijn. Met aanvallen vanuit Iran is ongeveer 20% van de LNG-productiecapaciteit van Qatar zodanig beschadigd dat het 3 tot 5 jaar zal duren voordat dit is hersteld. Dat betekent dat bij beëindiging van de vijandelijkheden de LNG-export van Qatar op dit moment langjarig ca. 20 miljard m³ per jaar lager zou liggen dan tot voor kort het geval was; dit getal wordt groter naarmate er meer LNG-productiecapaciteit wordt beschadigd.

Verder zal het na de beëindiging van de vijandelijkheden nog zo'n twee maanden duren voordat de dan nog aanwezige LNG-productiecapaciteit van Qatar weer op vol vermogen zal produceren. Kortom, de verstoring van het mondiale gassysteem zal ook na de beëindiging van de vijandelijkheden nog enige tijd voortduren. Aan de andere kant zal er dit jaar naar verwachting ca. 40 miljard m³ aan LNG-productiecapaciteit bijkomen in met name de VS, Afrika en Australië. Deze volumes kunnen enige verlichting bieden ten aanzien van de gasprijzen.

4

Heeft u inzicht in de mogelijke gevolgen voor de leveringszekerheid indien de gasprijzen verder stijgen of de aanvoer langdurig wordt verstoord? Zo ja, beschikt u over een concreet plan om deze risico's op te vangen en bent u bereid de hoofdlijnen hiervan met de Kamer te delen?

Antwoord

Er zijn geen acute zorgen over de leveringszekerheid. De situatie in het Midden-Oosten verandert echter voortdurend. Het kabinet monitort de situatie nauwgezet en bereidt zich voor op verschillende scenario's en wat deze kunnen betekenen als het conflict langer duurt. Nederland staat in nauw contact met marktpartijen, het Internationaal Energie Agentschap, andere Europese lidstaten en de Europese Commissie.

Om goed voorbereid te zijn op de aankomende winter, heeft het kabinet het nationaal vuldoel voor 1 november 2026 vastgesteld op 115 TWh.² Dit is gebaseerd op

² Kamerstukken II 2025/26, 29023, nr. 596.

het advies van GTS. Om dat te halen treft het kabinet verschillende maatregelen. In de eerste plaats heeft EBN Capital B.V. (hierna: EBN) opdracht gekregen om gas op te slaan indien de markt dat onvoldoende doet. Eerder heeft het kabinet al aangegeven dat de activiteiten van EBN om gas op te slaan in het opslagjaar 2026-2027 zijn verruimd naar maximaal 80 TWh.³ Daartoe heeft het kabinet ook een subsidie van maximaal €993 mln. en een subsidie in de vorm van een lening van maximaal €21,6 mld. beschikbaar gesteld aan EBN. De verruiming komt voort uit de beëindiging van de activiteiten van GasTerra.

Om risico's op te vangen, beschikt Nederland over meerdere crisisplannen om met schaarste op de energiemarkten om te gaan. De crisisplannen zijn openbaar en afgestemd met de Europese Commissie. Leidend in de aanpak van een (dreigend) fysiek tekort aan gas is het Bescherm- en Herstelplan Gas (BH-G). Daarnaast wordt het bestaande NCP-G momenteel verder doorontwikkeld naar een landelijk dekkende aanpak in de vorm van het Landelijk Crisisplan Gas (LCP-G). Dit plan zal leidend zijn voor de aanpak van maatschappelijke effecten en wordt uiterlijk voor het volgende winterseizoen, 1 november 2026 naar de Tweede Kamer gestuurd.

5

Overweegt u om, in navolging van andere landen en in Europees verband, strategische olie- en gasreserves aan te leggen of uit te breiden als buffer tegen geopolitieke verstoringen van de energieaanvoer? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

Voor olie houdt Nederland sinds 1978 strategische olievoorraden aan zoals afgesproken in de internationale afspraken uit het zogeheten IEP-verdrag⁴ en de EU Richtlijn 2009/119/EG⁵ met daarin de verplichting voor de lidstaten om minimumvoorraden ruwe aardolie en/of aardolieproducten in opslag te houden. Dit is nationaal vastgelegd in de Wet voorraadvorming aardolie 2012 (Wva). Als gevolg daarvan houdt Nederland met behulp van het Centraal Orgaan Voorraadvorming Aardolie (COVA) strategische voorraden ruwe aardolie en aardolieproducten zoals benzine, kerosine en diesel aan.

Voor gas bouwt EBN vanaf 1 april van dit jaar een tijdelijke noodvoorraad van 5 TWh op in de Piekgasinstallatie Alkmaar. Deze noodvoorraad mag alleen ingezet worden in situaties met fysieke tekorten en wanneer de minister van Klimaat en Groene Groei (KGG) in lijn met de verordening gasleveringszekerheid⁶ een noodsituatie afkondigt. Het is dus geen reserve die gebruikt kan en mag worden om bijvoorbeeld de

³ Kamerstukken II 2025/26, 29023, nr. 594.

⁴ Verdrag over een Internationaal Energie Programma (IEP), Trb. 1975, 47.

⁵ Richtlijn 2009/119/EG van de Raad van 14 september 2009, houdende verplichting voor de lidstaten om minimumvoorraden ruwe aardolie en/of aardolieproducten in opslag te houden (PbEU 2009, L 265).

⁶ Verordening (EU) 2017/1938 van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2017 betreffende maatregelen tot veiligstelling van de gasleveringszekerheid en houdende intrekking van Verordening (EU) nr. 994/2010.

gasprijs te dempen. De omvang van deze voorraad geeft circa twee weken tijd voor het geordend laten verlopen van de afschakeling van afnemers in geval van fysieke tekorten.

6

Herkent u de analyse dat de Europese afhankelijkheid van externe energiebronnen en het gebrek aan interne Europese coördinatie de positie van Europa verzwakt bij geopolitieke conflicten die de energiezekerheid raken? Zo ja, welke stappen onderneemt Nederland om de positie te verbeteren?

Antwoord

Europa is en blijft voor het verbruik van fossiele brandstoffen afhankelijk van import. Om Europa weerbaarder te maken blijft het van belang dat wordt ingezet op energie die in Europa zelf geproduceerd kan worden, bijvoorbeeld zon- en windenergie.

De interne Europese coördinatie sinds het blokkeren van de Straat van Hormuz draagt bij aan het mitigeren van de gevolgen hiervan. Zo zijn de expertgroepen, de Oil Coordination Group en de Gas Coordination Group, onder leiding van de Europese Commissie, al meerdere keren bijeengekomen om de ontwikkelingen op de olie- en gasmarkt te bespreken. Ook in de Energieraad is de actuele situatie uiteraard een thema op de agenda. Nederland neemt volop deel aan de Europese afstemming en stuurt op coördinatie. Het kabinet kijkt samen met de Europese Commissie en de lidstaten hoe de EU coördinatie versterkt kan worden in de aankomende herziening van de verordening gasleveringszekerheid.

7

Het AggregateEU-platform voor gezamenlijke Europese gasinkoop bestaat sinds de energiecrisis na de Russische invasie van Oekraïne, maar wordt tot op heden slechts beperkt benut; waarom wordt dit mechanisme niet beter benut als reactie op de huidige crisis, en wat zijn volgens u de concrete obstakels hiervoor?

Antwoord

De Europese gezamenlijke inkoop vond tot vorig jaar plaats via het AggregateEU-platform door het koppelen van vraag en aanbod via verschillende rondes. Vervolgens vond de contractonderhandeling tussen de partijen op individuele basis buiten het platform plaats. De effectiviteit van het platform is daardoor moeilijk vast te stellen, ook omdat partijen niet verplicht waren te melden of er daadwerkelijk contracten zijn gesloten. Het kabinet is dan ook niet bekend met marktpartijen die een contract hebben gesloten voor de levering van gas via het gezamenlijk inkoopplatform. Wel bestaat het vermoeden dat het platform weinig meerwaarde voor Nederland heeft opgeleverd. Een waarschijnlijke reden hiervoor is dat er in Noordwest-Europa, met name in Nederland, liquide handelsplaatsen, zoals TTF, zijn die dezelfde functie hebben als het

gezamenlijk inkoopplatform, namelijk het samenbrengen van vraag en aanbod. Het AggregateEU-platform leek wel bij te dragen aan de prijsvorming in minder liquide gasmarkten in de Europese Unie zoals in (Zuid-)Oost-Europa.

Het AggregateEU-platform is met de inwerkingtreding van het decarbonisatiepakket, bestaande uit de herziene Gasrichtlijn en Gasverordening,⁷ onderdeel geworden van het EU Energy and Raw Materials Platform. Er is onder het nieuwe platform nog geen nieuwe ronde voor gezamenlijke inkoop georganiseerd. Het kabinet denkt graag met de Commissie mee over manieren waarop de gezamenlijke inkoop kan worden verbeterd. Hierbij moet worden opgemerkt dat vanwege Europese mededingingsregels daadwerkelijke gezamenlijke inkoop, waarbij een consortium van partijen gas koopt tegen dezelfde voorwaarden, niet is toegestaan.

8

Zijn er op dit moment concrete afspraken met buurlanden over onderlinge bijstand bij energietekorten, en wat houden deze afspraken in? Zo nee, bent u bereid dergelijke afspraken alsnog te maken?

Antwoord

In de verordening gasleveringszekerheid is een solidariteitsmechanisme opgenomen voor het geval er een echt gasleveringstekort is.⁸ Op grond van die bepalingen kan een lidstaat die in het gascrisisniveau van een noodsituatie zit⁹ en te weinig gas heeft om te voorzien in de behoefte van hun 'door solidariteit beschermde afnemers' (eerst en vooral huishoudens, maar in Nederland bijvoorbeeld ook ziekenhuizen) aangrenzende lidstaten om solidariteit vragen. De verzoekende lidstaat moet – voor het zo'n verzoek mag doen – alle maatregelen uit haar noodplan (tot het beperken van de vraag van door solidariteit beschermde afnemers) al getroffen hebben. Een lidstaat die wordt gevraagd om solidariteit te leveren is verplicht om aan zo'n verzoek te voldoen, maar het leveren van solidariteit mag niet ten koste gaan van de levering aan de eigen door solidariteit beschermde afnemers. De lidstaat die wordt gevraagd om gas te leveren, moet ervoor zorgen dat dit gas beschikbaar komt, bijvoorbeeld door het te kopen van marktpartijen die nog wel gas hebben of – indien beschikbaar – uit de strategische opslag te halen, om door te verkopen aan de lidstaat die om solidariteit heeft gevraagd.

In de verordening gasleveringszekerheid zijn sinds 2024 standaardregels opgenomen voor de operationele, juridische en financiële afhandeling van een beroep op solidariteit¹⁰. Door de invoering van deze standaardregels is het niet langer noodzakelijk voor lidstaten om afzonderlijke solidariteitsovereenkomsten te sluiten om uitvoering te geven aan de verplichting om solidariteit te leveren of ontvangen. Wel kunnen lidstaten

⁷ Richtlijn (EU) 2024/1788 en Verordening (EU) 2024/1789.

⁸ Artikel 13 van de verordening gasleveringszekerheid.

⁹ Artikel 11, eerste lid, onderdeel c, van de verordening gasleveringszekerheid. .

¹⁰ Artikel 13, leden 8 bis tot en met 8 quater, van de verordening gasleveringszekerheid.

in aanvulling op of in afwijking van de standaardregels solidariteitsovereenkomsten met elkaar sluiten. Nederland heeft hiertoe geen aanleiding gezien.

Om in voorkomend geval uitvoering te geven aan de verplichting om solidariteit te leveren of gebruik te maken van de mogelijkheid om solidariteit te ontvangen moet op verschillende punten nadere uitwerking in nationale wet- en regelgeving plaatsvinden. Dit gebeurt met het voorstel voor de Wet bestrijden energieleveringscrisis. Het voornemen is om dit voorstel uiterlijk begin derde kwartaal van 2026 aan de Afdeling Advisering van de Raad van State aan te bieden en vervolgens in 2027 naar de Tweede Kamer voor behandeling te verzenden. Waar de reguliere wet- en regelgeving op dit moment onvoldoende grondslagen biedt om toepassing te geven aan het solidariteitsmechanisme zal, als dit noodzakelijk is om toepassing te geven aan het solidariteitsmechanisme tot het moment dat dat voorstel is aangenomen en in werking is getreden, thans gebruik moeten worden gemaakt van de bevoegdheden die het staatsnoodrecht biedt.

9

Welke lessen trekt u uit de huidige situatie voor de versnelling van de energie transitie, en hoe voorkomt u dat korte-termijndruk op leveringszekerheid leidt tot nieuwe fossiele afhankelijkheden?

Antwoord

De huidige situatie benadrukt de noodzaak om onze afhankelijkheid van fossiele import verder af te bouwen en verder werken aan een energiesysteem dat meer gebruik maakt van eigen energieproductie uit verschillende bronnen en gediversifieerde importstromen. Het kabinet zet zich daarvoor dan ook volop in, door stevige opschaling van energieproductie van eigen bodem, energiebesparing, uitbreiding van benodigde infrastructuur en integratie van de Europese energiemarkten. Al deze maatregelen helpen om de huidige fossiele afhankelijkheden af te bouwen en de energiezekerheid van ons energiesysteem te vergroten, op korte en lange termijn. In de actualisatie van het Nationaal Plan Energiesysteem zal het kabinet de inzet voor deze overstap voor het gehele energiesysteem in samenhang beschrijven. Het kabinet verwacht deze actualisatie uiterlijk met Prinsjesdag aan de Tweede Kamer aan te bieden.

10

Kunt u deze vragen afzonderlijk en binnen de geldende termijn beantwoorden?

Antwoord

Ja, deze vragen zijn afzonderlijk beantwoord. Beantwoording binnen de geldende termijn is helaas niet gelukt.

**Directoraat-generaal Klimaat en
Energie**
Directie Energiemarkt

Ons kenmerk
KGG_DGKE_EM / 105466229